

לפרשת קרח – תשע"ו מחלוקת לשם שמים ישראל שטיינמץ

המשנה במסכת אבות אומרת: כָּל מַחְלוּקַת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם, סוּפָה לְהִתְקַיֵּם. וְשֶׁאִינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, אֵין סוּפָה לְהִתְקַיֵּם. אִיזוֹ הִיא מַחְלוּקַת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם, זוֹ מַחְלוּקַת הַלֵּל וְשָׁמַיִם. וְשֶׁאִינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, זוֹ מַחְלוּקַת קֶרַח וְכָל עֲדָתוֹ: (אבות ה', ז)

דברי המשנה המובאים עדיין צריכים ברור. מה מגדיר מחלוקת כמחלוקתם של 'הלל ושמאי'? הרי ישנן אפשרויות רבות של טעויות גם בכך. ישנם הרבה אופנים בהם האדם מפתה את עצמו שעושה לשם שמים, אבל באמת אין כאן אלא חולשה של יצר הרע. הרי בכל מחלוקת כל צד אומר שכל מחלוקתו היא 'רק לשם שמים' לברור האמת וליבונה... רבי יהונתן אייבשיץ בספרו 'יערות דבש' (ח"ב נג) מסביר: "אם המחולקים ובעלי הוויכוח, זולת הדבר שחלקו בו ומנגדים זה לזה הם אוהבים גמורים בלב נפש, זהו אות שמחלוקתם לשם שמים. אבל אם אויבים ונוטרים שנאה זה לזה על-ידי המחלוקת, זהו סימן שלא לשם שמים, יתיצב השטן בתוכם. וזה הסימן שמסרו לנו חכמים. איזה מחלוקת שהיא לשם שמים? ואמרו חז"ל: כמחלוקת שמאי והלל, הנאהבים והנעימים, זה אות שמחלוקתם לשם שמים". הגמרא במסכת יבמות מספרת שבית הלל ובית שמאי, למרות המחלוקות ביניהם שהייתה להם משמעות מאוד כבדה מבחינה הלכתית [חלקו גם בשאלות אם 'אישה זו היא אשת איש או פנויה?'] לא הפסיקו להשאיל כלים זה מזה, ולהתחתן אלו עם בניהם ובנותיהן של אלו "ללמדך שחיבה ורעות נוהגים זה בזה לקיים האמת והשלום אהבו" (יבמות יג). מי שתוך כדי המחלוקת, לא מפסיק את האהבה לצד השני, סימן שמחלוקתו היא לשם שמים. אולם אם יש גלישה ויש כעס ונטירה אישית, ואין חברות ואהבה, זהו סימן שזו מחלוקת שאינה לשם שמים.